

Inštitút INEKO zverejnil kalkulačku na ozdravenie verejných financií

Kalkulačka umožňuje každému zostaviť vlastný konsolidačný balíček

Tlačová správa, 11. októbra 2013

Kde nájsť stovky miliónov eur na zníženie deficitu v najbližších rokoch a miliardy eur na dlhodobé ozdravenie verejných financií? Vžite sa do úlohy ministra financií a vytvorte si vlastný konsolidačný balíček. Pomôže vám pri tom kalkulačka inštitútu INEKO, ktorá prezentuje takmer 200 opatrení na ozdravenie verejných financií na Slovensku. Kalkulačka je dostupná na adrese konsolidacia.ineko.sk/opatrenia.

Cieľom kalkulačky je informovať verejnosť o potrebe konsolidácie v krátkodobom aj dlhodobom horizonte a podporiť diskusiu o alternatívach ozdravovania verejných financií.

Konsolidačné opatrenia navrhol inštitút INEKO. Rozdelené sú do dvoch sekcií. V prvej je 50 opatrení s presnými prepočtami dopadov, ktorých autormi sú Inštitút finančnej politiky, Rada pre rozpočtovú zodpovednosť a Národná banka Slovenska. Všetky tri inštitúcie dopady prepočítali na požiadavku INEKO, za čo im veľmi pekne ďakujeme. Prepočty sú väčšinou statické, teda bez započítania nepriamych vplyvov (napr. vplyv zníženia odvodov na zmenu nezamestnanosti). V druhej sekcii sú zvyšné opatrenia s odhadmi dopadov na základe prieskumu medzi analytikmi.

Podľa návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2014 - 2016 musí vláda v roku 2015 nájsť 479 miliónov eur a v roku 2016 až 926 miliónov eur, aby splnila svoj plán znížiť deficit verejných financií na 2,57 % HDP v roku 2015 a 1,50 % HDP v roku 2016. Dlhodobo musí podľa Správy o dlhodobej udržateľnosti verejných financií, ktorú vydáva Rada pre rozpočtovú zodpovednosť, vláda zlepšiť hospodárenie každoročne o 4,3 % HDP (čo v roku 2015 predstavuje 3 419 miliónov eur), aby boli verejné financie udržateľné. Pokiaľ vláda nezačne s konsolidáciou čo najskôr, každé jej ďalšie oddiaľovanie spôsobí nabaľovanie problému, ktoré povedie k potrebe prijatia dôraznejších a bolestivejších ozdravných opatrení.

Ako vyplýva z kalkulačky, verejné financie sa dajú ozdraviť aj bez zvyšovania daní. Vyžadovalo by si to ale rozsiahlu privatizáciu štátneho majetku, rýchlejšie predlžovanie dôchodkového veku a menej štedré dôchodky v budúcnosti, zníženie viacerých sociálnych dávok, zavedenie spoluúčasti vo vysokom školstve a v zdravotníctve, zníženie výdavkov na administratívu verejnej správy ako aj podstatne vyššiu transparentnosť pri poskytovaní dávok, platení daní a vo verejných tendroch.

Spomedzi daňových opatrení ekonómovia najviac preferujú zvyšovanie daní z nehnuteľností, ktorých zdvojnásobenie by prinieslo do rozpočtu 315 miliónov eur ročne. Pozitívnu mieru súhlasu získalo tiež dorovnanie DPH na knihy, lieky a medicínske potreby na 20% (prínos 72 miliónov eur), optimalizácia zdanenia alkoholu ako aj zavedenie odvodu z výkupných cien elektriny vyrobenej zo slnka. Mierne pozitívny až neutrálny súhlas prejavili ekonómovia s odstraňovaním výnimiek zo spotrebných daní na energie, so zvýšením DPH na 21% a so zdanením vyšších dôchodkov. Naproti tomu mierny nesúhlas bol so zvýšením DPH na 22%, čo je podľa prepočtov Inštitútu finančnej politiky jedno z najsilnejších opatrení s možným prínosom 429 mil. eur v roku 2015. Ostrý nesúhlas vyjadrili ekonómovia so zvyšovaním priamych daní z príjmu.

Zoznam opatrení obsahuje aj návrhy s dočasne negatívnym vplyvom na rozpočet, ktorých pozitívne vplyvy však môžu dlhodobo prevážiť. Ide najmä o zníženie sociálnych a zdravotných odvodov pre ľudí s nízkym príjmom. Najmiernejšou alternatívou je zavedenie odpočítateľnej položky na odvody, ktorú by si mohli uplatniť ľudia s príjmom do výšky dvoch tretín minimálnej mzdy. Jej zavedenie by si vyžiadalo v roku 2015 výpadok príjmov verejných financií vo výške 79 miliónov eur. Ak by sa odpočítateľná položka zvýšila na dvojnásobok (t.j. uplatniť by si ju mohli ľudia s príjmom do výšky štyroch tretín minimálnej mzdy), stúpol by výpadok na 216 miliónov eur. Dlhodobo by zníženie odvodov pre ľudí s nízkym príjmom malo prispieť k znižovaniu nezamestnanosti a s tým spojených výdavkov na sociálne dávky.

Dočasne negatívny vplyv na rozpočet by malo aj zvýšenie platov učiteľov na základných a stredných školách na úroveň priemeru vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov. V roku 2015 by taký krok zvýšil výdavky štátneho rozpočtu o 337 miliónov eur, dlhodobo by však vďaka kvalitnejšiemu vzdelávaniu mohol byť pre Slovensko prínosom. Potvrdzujú to viaceré medzinárodné štúdie, podľa ktorých patrí návratnosť investícií do vzdelávania medzi najvyššie.

Kalkulačka umožňuje každému zostaviť vlastný konsolidačný balíček a tiež vybrať si z alternatív na krytie zvolených opatrení s dočasne negatívnym vplyvom na rozpočet.

Viac informácií poskytne:

Peter Goliaš, riaditeľ INEKO

Tel: 02 / 5341 1020